Protokół

16. posiedzenia, 2. sesyi, VI. peryodu Sejmu galicyjskiego

z dnia 15. listopada 1890

Początek o godzinie 11 min. 15 przed południem.

Przewodniczący Marszałek krajowy J. O. Eustachy Książę Sanguszko.

Sekretarze pp. Stanisław Jędrzejowicz, Dr. Włodzimierz Kozłowski, Konstanty Teliszewski, Antoni hr. Wodzicki.

Obecnych posłów 127.

Ze strony c. k. Rządu c. k. Namiestnik JE. Kazimierz hr. Badeni i c. k. Radca dworu Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Protokoły z 14. i 15. posiedzenia uznaje Marszałek za przyjęte, gdyż żadnych przeciw nim nie wniesiono zarzutów.

Sekretarz p. Stanisław Jędrzejowicz odczytuje spis petycyj, wniesionych po dzień 15. listopada b. r., które przydzielono następującym komisyom:

Komisyi gospodarstwa krajowego L. s. 1.028, 1.064.

Komisyi budżetowej L. s. 1.029, 1.036, 1.040, 1.045, 1.046, 1.047, 1.050, 1.055, 1.056, 1.057, 1.058.

Komisyi gminnej L. s. 1.030.

Komisyi przemysłowej L. s. 1.031.

Komisyi podatkowej L. s. 1.032, 1.035, 1.051.

Komisyi administracyjnej L. s. 1.033, 1.037, 1.038, 1.039, 1.052.

Komisyi petycyjnej L s. 1.034.

Komisyi szkolnej L. s. 1.041, 1.042, 1.043, 1.044, 1.053, 1.054, 1.065.

Komisyi sanitarnej L. s. 1.061, 1 062.

Komisyi drogowej L. s. 1.063.

Wydziałowi krajowemu jako komisyi przekazano petycyę do L. s. 1.076.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Sprawozdanie komisyi budżetowej o zamknięciu rachunków funduszów indemnizacyjnych za r. 1889.

Sprawozdawca poseł Chrzanowski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujące motywa i wniosek komisyi:

Komisya budżetowa składa Wys. Sejmowi powyższe szczegółowe sprawozdanie o zamknięciu rachunków z dochodów i wydatków w 1889 roku wszystkich trzech funduszów indemnizacyjnych, którymi dotychczas c. k. rząd zarządza, oraz ze stanu tych funduszów z końcem r. 1889.

Jednak komisya budżetowa zważywszy, że w przedłożonem przez c. k. Rząd zamknięciu rachunków za rok 1889 są zamieszczone w stanie biernym funduszów indemnizacyjnych wschodnio-galicyjskiego i zachodnio-galicyjskiego wielkie sumy powstałe z nieuzasadnionych pretensyj, które rości sobie skarb państwa do tych funduszów, pretensye, których Wys. Sejm nigdy nie uznał i nie uznaje;

zważywszy powtóre, że chociaż ugoda — mocą której uregulowany został stosunek skarbu państwa do funduszów indemnizacyjnych wscho-

dnio-galicyjskiego i zachodnio galicyjskiego i mocą której odstąpił skarb państwa od wyżej wspomnionych pretensyj, nieuznanych nigdy przez kraj nasz, — została przyjętą przez Reprezentacyę państwa i przez Sejm. a c. k. Rząd i Wydział krajowy otrzymali prawomocne upoważnienie do podpisania tej ugody, jednak ta ostatnia formalność jeszcze spełnioną nie została:

zważywszy po trzecie, że Wys. Sejm nie załatwiał stanowczo zamknięć rachunków funduszów indemnizacyjnych także z powodu, iż te zamknięcia rachunkowe przedstawia c. k. Rząd Wys. Sejmowi dopiero od 1871 r., zaś poprzednich zamknięć rachunków indemnizacyjnych nie przedłożono Wys. Izbie i Sejm ich nie roztrząsał, przeto zamknięć rachunkowych póżniej i teraz przedłożonych, nie można należycie zbadać i stanowczo załatwić;

Z tych powodów komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm wstrzymuje się od stanowczego załatwienia przedłożonego mu zamknięcia rachunków indemnizacyjnych Galicyi wschodniej, Galicyi zachodniej i W. Księstwa Krakowskiego za rok 1889, a przyjmuje tylko je do wiadomości z zastrzeżeniami uchwalonemi na poprzednich sesyach sejmowych.

Izba uchwala powyższy wniosek komisyi bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie reorganizacyi szkoły żeńskiej w Jaśle.

Sprawozdawca-poseł Pietruski wnosi odesłanie powyższego przedmiotu do komisyi szkolnej.

Izba uchwala zgodnie z wnioskiem sprawozdawcy bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisyi górniczej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych.

Sprawozdawca poseł Wiktor uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych przyjmuje się do wiadomości.

II. Wstawia się w budżet na rok 1891:

a) na subwencye praktycznej szkole wiercenia we Wietrznie i niższej szkole górniczej w Borysławiu (zamiast 1.800 zł. w poz. 210 preliminarza budżetu), 3.200 zł.;

b) na wydawnictwo atlasu geologicznego kraju wraz z tekstem (zamiast 1.500 zł. poz. 204 preliminarza budżetu), 2.500 zł.

c) na badania kraju celem zestawienia użytecznych kopalin i popularnego opisu ich występowania (poz. 208), 1.500 zł.;

d) na chemiczno-technologiczne studya przeróbki nafty i wosku ziemnego i na wydanie podręcznika technologii tych produktów (zamiast 300 zł. poz. 209. prel. budżetu), 800 zł.;

e) na stacyę doświadczalną produktów naftowych (poz. 211), 900 zł;

f) na stypendya dla górników i uczniów akademii górniczych i niższych szkół wiertniczych (poz. 216), 3.000 zł.

III. Sejm ponawia wezwanie do c. k. Rządu, aby podejmując eksploatacyę soli potasowych w kopalni kałuskiej zapewnił ich dostawę rolnikom po cenach umiarkowanych w stanie zmielonym i postarał się zbudowaniem toru kolejowego ze stacyi Kałusz do kopalni i unormowaniem taryf kolejowych o tani przewóz soli w całym kraju.

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby:

1) zestawienia statystyczne o produkcyi i handlu naftą zbierał i publikował częściej, niż w całorocznych odstępach, uzupełniając je o ile to być może, wiadomościami o produkcyi i handlu za granicą, oraz

2) u c. k. Rządu poczynił starania, aby galicyjskiemu przemysłowi naftowemu przyznano w równej mierze z przemysłem innych krajów, a zwłaszcza Węgier, korzyści niskich cen transportu kolejowego i zapewniono ułatwienia, jakich zarządy kolejowe przedsiębiorcom udzielać mogą.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Szczepanowski.

Podczas przemówienia p. Szczepanowskiego przewodnictwo obejmuje Zastępca Marszałka krajowego.

Przemawia p. Kramarczyk i wnosi uchwalenie następującej rezolucyi dodatkowej do wniosków komisyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

V. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby

celem poszukiwania węgla w okolicy Oświęcimia, w tak zwanej Grójeckiej górze, rozpoczął odpowiednie poszukiwania

Izba popiera powyższą rezolucyę.

Przemawia sprawozdawca.

Przystąpiono do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca odczytuje ustęp I, ustęp II. a), b), c), d), e), f).

Izba w głosowaniu uchwala ustęp I. i ustęp II. z poddziałami a), b), c), d), e) i f), zgodnie z wnioskiem komisyi bez rozprawy.

Sprawozdawca odczytuje ustęp III. wniosków komisyi

Przemawia p. Władysław hr. Koziebrodzki i wnosi uchwalenie następującej rezolucyi, w miejsce proponowanego ustępu III. wniosków komisyi:

III. Sejm ponawia wezwanie do c. k. Rządu, aby przyspieszył eksploatacyę soli potasowych w kopalni kałuskiej, zapewnił ich dostawę rolnikom po cenach umiarkowanych w stanie zmielonym, żądane formalności co do zakupna jak najbardziej uprościł, i postarał się zbudowaniem toru kolejowego ze stacyi Kałusz do kopalni i unormowaniem taryf kolejowych o tani przewóz soli w całym kraju.

Izba popiera tę rezolucyę.

Przemawia p. Struszkiewicz i proponuje poprawkę do rezolucyi III. tej treści, iżby zamiast wyrazów: „w stanie zmielonym", umieścić wyrazy: „w stanie do celów rolnictwa odpowiednim".

Izba popiera tę poprawkę.

Przemawia p. Klemens Dzieduszycki i proponuje uchwalenie następującego wniosku, w miejsce ustępu III. wniosków komisyi:

Punkt III. ma opiewać:

Sejm ponawia wezwanie do c. k. Rządu, aby podejmując eksploatacyę soli potasowych w kopalni kałuskiej:

a) traktował przedsiębiorstwo to ze stanowiska kupiecko-handlowego, a więc nietylko zapewnił ich dostawę rolnikom po cenach umiarkowanych w stanie zmielonym, ale nadto, ażeby kupujący miał gwarancyę, jaką przynajmniej minimalną zawartość właściwego czystego kali, sprzedana mu sól nawozowa zawiera;

b) postarał się o zbudowanie toru kolejowego ze stacyi Kałusz do kopalni i unormowanie taryfy kolejowej celem ułatwienia przewozu soli nawozowej w całym kraju.

Izba popiera powyższy wniosek p. Dzieduszyckiego.

P. Klemens Dzieduszycki wnosi dalej odesłanie ustępu III. wniosków komisyi wraz ze zgłoszonemi poprawkami napowrót do komisyi górniczej.

Przemawia p. Szczepanowski.

Przemawia p. Władysław Koziebrodzki i przystępuje do wniosku p. Struszkiewicza.

Przemawia sprawozdawca i sprzeciwia się wnioskowi p. Dzieduszyckiego co do odesłania ustępu III. wniosków komisyi wraz z poprawkami napowrót do komisyi górniczej.

Zastępca Marszałka krajowego poddaje pod głosowanie wniosek odraczający p. Dzieduszyckiego.

Izba w głosowaniu odrzuca ten wniosek.

Przemawia p. Struszkiewicz pod względem formalnym.

Sprawozdawca przyjmuje imieniem komisyi poprawkę p. Struszkiewicza i p. Koziebrodzkiego Władysława.

Izba w głosowaniu uchwala ustęp III. wniosku komisyi zgodnie z poprawkami pp. Koziebrodzkiego Władysława i Struszkiewicza, w brzmieniu następującem:

III. Sejm ponawia wezwanie do c. k. Rządu, aby podejmując eksploatacyę soli potasowych w kopalni kałuskiej, zapewnił ich dostawę rolnikom po cenach umiarkowanych, w stanie zmielonym i do celów rolnictwa odpowiednim, żądane formalności co do zakupna jak najbardziej uprościł, i postarał się zbudowaniem toru kolejowego ze stacyi Kałusz do kopalni, i unormowaniem taryf kolejowych, o tani przewóz soli w całym kraju.

Sprawozdawca odczytuje ustęp IV. z poddziałami 1) i 2) wniosków komisyi.

Izba w głosowaniu uchwala ustęp IV. z poddziałami 1) i 2) zgodnie z wnioskiem komisyi bez rozprawy.

Zastępca Marszałka krajowego poddaje pod głosowanie wniosek p. Kramarczyka, jako ustęp dodatkowy (V.) do wniosków komisyi.

Przemawia członek Wydziału krajowego p. Romanowicz i sprzeciwia się imieniem Wydziału krajowego powyższemu wnioskowi, a natomiast

wnosi uchwalenie następującego wniosku, jako punktu V. do wniosków komisyi:

V. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby zbadał, czy poszukiwania za węglem w okolicy Grojca są wskazane.

Izba popiera dostatecznie ten wniosek.

Przemawia p. JE. Jan hr. Tarnowski.

Przemawia sprawozdawca i sprzeciwia się wnioskowi p. Kramarczyka, a przyjmuje wniosek p. Romanowicza.

Marszałek odbiera przewodnictwo napowrót i poddaje pod głosowanie wniosek p. Kramarczyka.

Izba w głosowaniu odrzuca ten wniosek.

Następnie uchwala Izba wniosek p. Romanowicza, jako punkt dodatkowy do wniosków komisyi.

Następuje:

Sprawozdanie komisyi gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.

Sprawozdawca poseł Jan Tarnowski uwolniony od czytania sprawozdania, prostuje następujące omyłki druku, zawarte w sprawozdaniu: mianowicie na stronnicy 3-ciej w wierszu 3-cim zamiast „nie zachodzą potrzeby“, powinno być „nie zachodzi przeto obawa“ Na stronnicy 5-tej wiersz 1-szy jest powiedziane „komisya ma tu przedewszystkiem na myśli dalszą przestrzeń“, powinno być: „dalsze przestrzenie Sanu“, wreszcie we wnioskach pod pozycyą b), zamiast „Stanisławowicami“, ma być „Stanisławicami“. We wniosku zaś poz. g) w nawiasie, zamiast „(3 rata)“, ma być „(2 rata i ostatnia)“, pod poz. h) zamiast „(3 rata)“, ma być „(2 rata)“.

Następnie odczytuje sprawozdawca wnioski komisyi:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 10. października 1890 L. W. 42.452 o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.

II. Sejm wyznacza na popieranie drobnych melioracyj w myśl uchwały swej z dnia 26. listopada 1889 dotacyę roczną w kwocie 5.000 zł.

III. Sejm przyznaje na regulacyę rzek niespławnych w myśl uchwały swej z dnia 6. października 1882 w rubr. XIII. poz. 163. następne zasiłki:

a) Na regulacyę Raby pod Winiarami, Stadnikami i Gdowem (1. rata)	2.000 zł.
b) Na regulacyę Raby pod Stanisławicami i Cichowicami (2 rata) .	2.000 zł.
c) Na regulacyę Dunajca między Gołkowicami a Nowym Sączem (4 rata)	1.000 zł.
d) Na regulacyę Dunajca między Nowym Sączem a Marcinkowicami (2 rata)	1 500 zł.
e) Na regulacyę Dunajca pod Dąbrową, Marcinkowicami i Kurowem	1.500 zł.
f) Na regulacyę Dunajca pod Zbyszycami	1.473 zł.
g) Na regulacyę Dunajca pod Gródkiem (2 rata i ostatnia) . .	1.217 zł.
h) Na regulacyę Dunajca między Czchowem a Biskupicami (2 rata)	1.500 zł.
i) Na regulacyę Dunajca między Melsztynem a Wróblowicami (3 rata)	2.000 zł.
k) Na regulacyę Dunajca pod Olszynami	469 zł.
l) Na regulacyę Dunajca pod Gierową janowicką	1 000 zł.
m) Na regulacyę Dunajca pod Dąbrówką szczepanowską . .	2.500 zł.
n) Na regulacyę Dunajca pod Błoniem i Zgłobicami . . .	1.500 zł.
o) Na regulacyę Wisłoki pod Kleciem Błaszkową i Skurową .	4.276 zł.
p) Na regulacyę Wisłoki pod Pustynią	2.000 zł.
q) Na regulacyę Wisłoki pod Mokrzcem i Parkoszem (2 rata) .	1.000 zł.
r) Na regulacyę Wisłoki pod Przyborowem i Podegrodziem . .	2.000 zł.
s) Na regulacyę Wisłoki między Przecławiem a Wolą mielecką (2 rata)	2.000 zł.
t) Na regulacyę Wisłoki pod Dobrzechowem	1.278 zł.
u) Na regulacyę Sanu pod Bartkówką (2 rata)	700 zł.
v) Na regulacyę Sanu pod Bachórzem i Chodorówką (budowle uzupełniające)	2.000 zł.

w) Na regulacyę Sanu pod Bachorcem i Pawłokomą (2 rata ost.) 650 zł.
x) Na regulacyę Sanu pod Ruską wsią i Iskaniem . . . 1.500 zł.
y) Na regulacyę Sanu pod Ostrowem i Prałkowcami . . . 4.701 zł.
z) Na regulacyę Swicy pod Kniaziołuką i Tiapczem . . . 918 zł.
aa) Na regulacyę Swicy pod Lachowicami podróżnemi . . . 1.567 zł.
bb) Na regulacyę Swicy pod Lachowicami zarzecznemi . . . 1.433 zł.
cc) Na regulacyę Łomnicy pod Perechińskiem (1. rata) . . . 1.000 zł.
dd) Na regulacyę Łomnicy pod Chocinem i Podmichalem (1. rata) . 1.500 zł.
ee) Na regulacyę Bystrzycy nadwórniańskiej pod Nazawizowem . 1.186 zł.
ff) Na regulacyę Czeremosza pod Załuczem (3 rata) . . . 1.200 zł.
gg) Do dyspozycyi Wydziału krajowego . . . . . . 5.000 zł.
Ogółem . 55.568 zł.

IV. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wydatkowania kwot preliminowanych w rubr. XIII. na rok 1891 aż do końca marca 1893 r., a to według zasad przyjętych przy podobnych rubrykach budżetu państwowego.

V. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby jak najrychlej zarządził wypracowanie planów melioracyi bagien w dorzeczu Bugu, Pełtwi i Styru i odnośne projekta do ustaw Sejmowi przedłożył.

VI. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w myśl uchwały sejmowej z dnia 17. października 1884 przystąpił bezzwłocznie do stopniowego przynajmniej wykonania systematycznej regulacyi rzek karpackich i zgodnie z przedłożeniem swem wniesionem w r. 1885 do Rady państwa wyjednał w drodze konstytucyjnej 60% zasiłek państwowy na te regulacye.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Polanowski.

Przemawia sprawozdawca.

Przystąpiono do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca odczytuje ustęp I., II., III. z poddziałami *a)* do włącznie *gg)*, ustęp IV, V.

Izba w głosowaniu uchwala oddzielnie ustępy I., II., III. z poddziałami *a)* do włącznie *gg)* i ustęp IV. zgodnie z wnioskiem komisyi bez rozprawy.

Sprawozdawca odczytuje ustęp V. wniosków komisyi.

Przemawia p. Merunowicz i wnosi opuszczenie wyrazu „Pełtwi“ w tym ustępie.

Izba popiera ten wniosek.

Przemawia sprawozdawca i przyjmuje wniosek p. Merunowicza.

Izba w głosowaniu uchwala ustęp V. zgodnie z poprawką p. Merunowicza, przyjętą przez sprawozdawcę.

Sprawozdawca odczytuje ustęp VI. wniosków komisyi.

Przemawia p. Rutowski i wnosi opuszczenie wyrazów „stopniowego przynajmniej“ z wniosku komisyi.

Izba popiera tę poprawkę.

Przemawia sprawozdawca i sprzeciwia się poprawce p. Rutowskiego.

Przemawia p. Rutowski dla sprostowania faktu.

Sprawozdawca uprasza o uchwalenie ustępu VI. według wniosku komisyi.

Marszałek poddaje pod głosowanie ustęp VI. wniosków komisyi z poprawką p. Rutowskiego, t. j. z opuszczeniem wyrazów „stopniowego przynajmniej“.

Przemawia sprawozdawca w kwestyi formalnej.

Marszałek przemawia pod względem formalnym.

Izba w głosowaniu uchwala ustęp VI. zgodnie z poprawką p. Rutowskiego.

Następuje:

Sprawozdanie komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku piątym sprawozdania o niższych szkołach rolniczych, oraz o rezolucyi posła Klemensa Dzieduszyckiego w przedmiocie założenia niższej szkoły rolniczej w okolicach Stryja.

Sprawozdawca poseł Polanowski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by w celu założenia niższej szkoły rolniczej przeprowadził rokowania tak ze stronami interesowanemi w okolicach Krosna i Stryja, jakoteż z c. k. Rządem celem uzyskania odpowiedniej

dotacyi ze skarbu państwa, oraz aby przedłożył na najbliższej sesyi dotyczące wnioski.

Izba w głosowaniu uchwala zgodnie z wnioskiem komisyi bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisyi gminnej o czynnościach I. Departamentu Wydziału krajowego w zakresie spraw gminnych.

Sprawozdawca poseł Rozwadowski uwolniony od czytania sprawozdania, prostuje następujące omyłki druki, mianowicie w ustępie 1. wniosku po wyrazie „Lodomeryi", należy dodać wyrazy „z Wielkiem Księstwem Krakowskiem". Dalej prostuje sprawozdawca. że wydrukowane tytuły ustępów wniosku komisyi, jako to wyrazy „rezolucya Nr. 1." i „rezolucya Nr. 2" są zbędne, i że cały wniosek komisyi składa się z trzech ustępów.

Sprawozdawca odczytuje następnie sprostowane wnioski komisyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie I. Departamentu Wydziału krajowego w zakresie spraw gminnych.

2. Sejm wzywa Wydział krajowy, aby przeprowadził z wysokim c. k. Rządem rokowania w przedmiocie ogólnego przymusowego ubezpieczenia od ognia, a to w tym duchu, żeby ustawa ta dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem Sejmowi krajowemu dla powzięcia odpowiednich uchwał jak najrychlej przedłożoną została.

3. Sejm wzywa Wydział krajowy, aby obmyślił odpowiednie środki celem zabezpieczenia dla mieszkańców gmin wiejskich zdrowej wody po picia i przedłożył na najbliższej sesyi sejmowej odpowiednie wnioski.

Przemawia p. c. k. komisarz rządowy.

Po zrzeczeniu się przemawiania przez sprawozdawcę, Izba w głosowaniu uchwala ustęp. 1. i ustęp 2. zgodnie z wnioskiem komisyi.

Sprawozdawca odczytuje ustęp 3. wniosku komisyi.

Przemawia p. Stanisław hr. Stadnicki i wnosi opuszczenie tego ustępu wniosków komisyi.

Po przemówieniu sprawozdawcy, Izba w głosowaniu odrzuca ustęp trzeci wniosków komisyi.

Następuje:

Sprawozdanie komisyi administracyjnej z przedłożenia Wydziału krajowego w przedmiocie przyznania obszarowi dworskiemu prawa ustanawiania osobnych oglądaczy dla bydła tychże obszarów.

Sprawozdawca poseł Władysław Wolański uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie przyznania obszarom dworskim prawa ustanawiania osobnych oglądaczy bydła dla tychże obszarów, przyjmuje się do wiadomości.

Izba w głosowaniu uchwala zgodnie z wnioskiem komisyi bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisyi budżetowej o zamknięciu rachunków funduszu propinacyjnego za rok 1888.

Sprawozdawca poseł Skałkowski uwolniony od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisyi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Zamknięcie rachunków funduszu propinacyjnego za rok 1888, przedłożone przez Wydział krajowy, przyjmuje Sejm do wiadomości.

Izba uchwala zgodnie z wnioskiem ko- bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisyi administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego z projektem ustawy o policyi ogniowej dla miast i miasteczek. Sprawozdawca poseł Antoni Wodzicki.

Na wniosek p. Okuniewskiego Izba uchwala odroczenie obrad nad powyższym przedmiotem, a to dla pory spóźnionej.

Sekretarz p. Stanisław Jędrzejowicz odczytuje następujący wniosek:

W n i o s e k.

Ponieważ ustawa drogowa z r. 1885 Dz. u. kraj. Nr. 39 nie zadawalnia ludności całego kraju, a to wskutek nierównego rozkładu prestacyj drogowych tak dla miast jako i na wsi, tudzież tak pod względem odbywania prestacyj pieszych jako i ciągłych;

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższą sesyę sejmową przedłożył projekt nowej ustawy drogowej następującej treści:

Wszystkie prestacye odrabiane dotychczas w naturze, bądź opłacane w gotówce tak w miastach jako i w gminach wiejskich, tudzież prestacye obszarów dworskich, tak pod względem ich obowiązku co do istniejących budynków na obszarach dworskich, jako i bezpłatnego wydawania materyału drzewnego do wysokości 5% stałych podatków, znosi się w zupełności.

Natomiast zaś wszystkie prestacye drogowe w całym kraju tak pod względem robót ziemnych, dostawy szutru oraz budowy mostów, żłobów i kanałów wodnych, mają być przeprowadzone i wykonane z funduszów powiatowych i subwencyi funduszu krajowego, na który to cel należy wstawić w budżet powiatowy odpowiedni dodatek do podatków stałych, opłacanych tak przez gminy wiejskie, obszary dworskie tudzież miasta, fabryki i przemysł, nie przenoszący jednak 15%.

Zarządy drogowe pozostawić Zwierzchnościom gminnym wspólnie z obszarami dworskimi, jak dotychczas, dla wspólnej kontroli i wykonania robót drogowych, z uwolnieniem tychże od prowadzenia dotychczasowego przepisanych instrukcyą ksiąg drogowych, prócz najpotrzebniejszych, które za potrzebne się uznaje, a to: 1) Księgę uchwał, która stanowić ma zarazem pamiętnik drogowy, 2) Dziennik podawczy, 3) Dziennik kasowy, 4) Druki na preliminarz drogowy; wszelkie inne kwitaryusze, katastry i zamknięcia rachunkowe mają być z pod zarządów drogowych uchylone i pozostać w razie potrzeby przy Wydziałach powiatowych.

Wnioskodawca: Fr. Kramarczyk.

Żardecki, Potoczek, W. Mizia, Stręk, J. Romańczuk, Rożankowski, M. Siczyński, Sirko, Dr. Sawczak, Kułaczkowski, Herasimowicz, Hamorak, Klemensiewicz, Barabasz, Huryk, Okuniewski, Romanowicz.

Marszałek oświadcza, iż wniosek ten traktowanym będzie podług przepisów regulaminu.

Sekretarz p. St. Jędrzejowicz odczytuje następującą interpelacyę:

Interpelacya
do JW. p. komisarza rządowego.

Zważywszy, że uchwałą z d. 4. listopada 1889 r. Sejm wezwał c. k. Rząd, aby urzędującym w kraju naszym dyrekcyom ruchu kolei państwowych, i kolei w zarząd państwa objętych, dyrekcyi poczt i telegrafów, dyrekcyom fabryk tytoniu i innym władzom i instytucyom państwowym polecił, by wszystkie w zakres krajowego rękodzielnictwa wchodzące potrzeby zakładów, ich zarządom powierzonych, zaspakajały u krajowych przemysłowców i rękodzielników;

zważywszy, że dotychczas jeszcze te zarządy sprowadzają wszystkie potrzebne rekwizyta z Wiednia, a względnie z innych prowincyj austryackich;

zważywszy, że w kraju naszym wyrabiają w dobrym gatunku potrzebne rekwizyta, jakoto: umundurowania dla urzędników, kożuchy dla służby, czapki zimowe, letnie bluzy, sprzęty stolarskie, latarnie i lampy do magazynów, wiaderka do wody, kadzie i beczki, kłódki, nasiekanie pilników, liny i powrozy, sznurki do pląb, szpagat gruby, węże parciane do sikawek, szczotki do zamiatania i do mycia, szczotki murarskie, płótna cienkie i grube dla siodlarzy, szkiełka do lamp, szkła sygnałowe, szkło ordynarne taflowe, szklanki, flaszki, łój, kłaki, włosień koński, przędziwo, smarowidło do wozów i t. p.;

zważywszy, że rękodzielnicy i przemysłowcy tutejsi przyczyniają się także podatkami swoimi do pokrycia subwencyi dla kolei żelaznych;

podpisani pozwalają sobie zapytać, dlaczego c. k. Rząd dotychczas nie uczynił zadość wezwaniu Wysokiego Sejmu i dlaczego dotychczas nie udzielił odnośnego polecenia c. k. dyrekcyi kolei państwowych.

Michalski.

Albin Rayski, J. Olpiński, J. Midowicz, Dworski, Gross, Klemensiewicz, Barański, Rutowski, Romanowicz, Goldman, Zbyszewski, Ks. Sawa, Sala, T. Merunowicz, Żardecki, Kapri, Tom. Rozwadowski, Palch, Skałkowski, Tyszkowski, Mazaraki, Rogoyski, Lenartowicz, Weigel, Potoczek, Kramarczyk, Stręk, Mizia.

Marszałek oświadcza, iż interpelacyę tę udzieli p. c. k. komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. A. Wodzicki odczytuje następującą interpelacyę:

Interpelacya
do JW. pana komisarza rządowego.

W gminie Dobranowicach powiatu wielickiego, zmarł dnia 16. marca 1883 r. właściciel realności wiejskiej Wojciech Kucharski, przeznaczając cały swój majątek na utworzenie fun-

dacyi jego imienia, mającej na celu założenie w Dobranowicach szkoły ludowej, pod zarządem zakonu sióstr Felicyanek zostającej.

Wedle oszacowania sądowego, przeprowadzonego bezpośrednio po śmierci W. Kucharskiego, wartość pozostałego po nim majątku wynosiła 12.247 zł., na którą to sumę składały się prócz gospodarstwa, około 13 morgów wynoszącego, wierzytelności u osób prywatnych, wyłącznie u włościan, lokowane, obliczone na sumę 11.400 zł.

Od chwili śmierci fundatora upływa już rok ósmy, nietylko bez wprowadzenia fundacyi w życie, lecz nadto bez jakiegobądź zabezpieczenia ze strony c. k. Prokuratoryi skarbu wierzytelności prywatnych, z których jedynie mniejsza część dobrowolnie przez dłużników uiszczona, do depozytu sądowego wpłynęła, reszta natomiast z każdą chwilą, prócz zadawnionych już procentów, coraz mniejszą pewność zrealizowania kapitału przedstawiać musi.

Wobec podobnego stanu rzeczy, ludność miejscowa o byt tak dobroczynnej fundacyi słusznie zaniepokojona być może, widząc zupełny brak opieki nad takową ze strony tych organów rządowych, którym piecza nad instytucyami publicznemi, a mianowicie w pierwszym rzędzie c. k. Prokuratorya skarbu jest powierzoną.

Powyższymi motywami spowodowani, podpisani posłowie zapytują JW. p. komisarza rządowego:

1) Czem tłumaczyć się może tyloletnia w aktywowaniu fundacyi zwłoka, kapitał fundacyjny na częściowe zmarnowanie narażająca;

2) Czy i co Wys. c. k. Rząd uczynić zamierza celem rychłego wprowadzenia w życie rzeczonej fundacyi.

Dydyński.

W. Kozłowski, J. Stadnicki, A. Wodzicki, Szeptycki, Skrzyński, Trzecieski, A. Jędrzejowicz, Madeyski, Larysz Niedzielski, G. Romer, St. Tarnowski jun., Zamoyski, Zakrzewski, Słonecki, Wł. Koziebrodzki, Polanowski, J. Tarnowski, St. Tarnowski sen.

Marszałek oświadcza, że interpelacyę tę udzieli p. c. k. komisarzowi rządowemu.

Sekretarz p. Teliszewski odczytuje następujący wniosek:

W n i o s e k

Celem zaprowadzenia bezpośrednich wyborów, wnoszą podpisani:

1) Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy o zmianie sejmowej ordynacyi wyborczej.

2) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by poczynił potrzebne kroki celem uzyskania Najwyższej sankcyi dla tej ustawy.

Wnioskodawca: Teliszewski.

Korol, Okuniewski, A Barabasz, Huryk, M. Siczyński, Dr. Sawczak, Sirko, Rożankowski, Dr. Olpiński, Hamorak, J. Romańczuk, Żardecki, Dr. Antoniewicz, Ochrymowicz, Kułaczkowski.

Ustawa z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, którą zmienione zostają postanowienia §§. 5., 6., 7., 12., 13., 21., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33. i 34. al. 3. sejmowej ordynacyi wyborczej z dnia 20. września 1866 nr. 26. Dz. u. kr.

Za zgodą i za uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1. Wszyscy uprawnieni do wyboru posła do Sejmu krajowego z gmin wiejskich w jednym okręgu wyborczym stanowią jedno ciało wyborcze i mają być do jednej listy wyborczej wciągani.

Jeżeli wedle ordynacyi wyborczej dla jednego okręgu wyborczego istnieje więcej miejsc wyborczych, w takim razie dla każdego miejsca wyborczego należy założyć osobną listę wyborczą i do tej listy należy wpisać wszystkich tych do wyboru uprawnionych, którzy w tem miejscu wyboru dokonać mają.

§. 2. Przy wszystkich wyborach rozpoczyna się wybór tem, iż naprzód oddają swoje głosy członkowie komisyi wyborczej.

Następnie przewodniczący komisyi wyborczej powołuje wyborców do oddania głosów.

Uprawnieni do wyboru, którzy staną w sali wyborczej przed upływem czasu, przeznaczonego do zakończenia wyboru, muszą być do głosowania dopuszczeni.

§. 3. Wyborcami w kuryi mniejszych posiadłości (gmin wiejskich) są:

a) wszyscy ci, którzy w gminach o trzech

kołach wyborczych należą do pierwszego i drugiego koła wyborczego;

b) ci, którzy należą do trzeciego koła wyborczego i opłacają od jednego roku co najmniej pięć złotych podatku bezpośredniego;

c) ci, którzy w gminach, nie posiadających trzech kół wyborczych (§. 13. ust. o ord. wyb. gm.), stanowią dwie trzecie wszystkich opodatkowanych, uporządkowanych wedle wysokości opłacanego podatku, — a po nich ci, którzy przynajmniej od roku pięć złotych w. a. rocznego podatku bezpośredniego opłacają.

Do tych ostatnich zaliczyć należy także i tych, którzy wedle ordynacyi wyborczej dla gmin bez względu na opłacany przez nich podatek są uprawnieni do brania udziału w wyborach gminach.

§. 4. W okręgu wyborczym kuryi mniejszej posiadłości miejscem wyborczem jest siedziba Sądu powiatowego.

Głównem miejscem wyborczem jest miejsce wyborcze tego powiatu sądowego, które w §. 5. sejm. ord. wyb. przy oznaczeniu każdego okręgu jest podane.

§. 5. Postanowienia sejmowej ordynacyi wyborczej o układaniu, sprawdzaniu i ogłaszaniu list wyborczych, dalej postanowienia o przygotowywaniu i przeprowadzaniu wyborów z kuryi miejskiej, mają na przyszłość analogicznie być zastosowywane także i do wyborów z grupy mniejszej posiadłości, z następującymi wyjątkami.

§. 6. Listę wyborczą dla jednego miejsca wyborczego tworzy się w ten sposób, iż układa się w alfabetycznym porządku listy wyborcze gmin poszczególnych.

§. 7. Komisya wyborcza dla każdego miejsca wyborczego składa się z trzech członków, powołanych przez komisarza rządowego z pomiędzy wyborców, i z czterech członków, których wyborcy powołają na członków tej komisyi z pomiędzy obecnych wyborców.

Komisya wyborcza głównego miejsca wyborczego jest zarazem główną komisyą wyborczą, powołaną do zbadania, rozliczenia i ogłoszenia ostatecznego rezultatu wyboru ze wszystkich poszczególnych miejsc wyborczych.

§: 8. Ustawa niniejsza wchodzi w życie przy rozpisaniu najbliższych wyborów sejmowych.

§. 9. Postanowienia §§. 5, 6, 7, 12, 13, 21, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33 i 34 al. 3 sejmowej ordynacyi wyborczej z dnia 20. września 1866 Nr. 26. Dz. u. kr. zostają uchylone.

§. 10. Wykonanie niniejszej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Marszałek oświadcza, iż wniosek ten traktowanym będzie podług przepisów regulaminu.

Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na na dzień 17. listopada b. r. godzinę 11. przed południem, z porządkiem dziennym, który zostanie pp. posłom rozesłanym.

Koniec posiedzenia o godz. 2 min. 45.

Marszałek krajowy:

Eustachy Sanguszko w. r.

Sekretarze;

St. Jędrzejowicz w. r.

Teliszewski w. r.